

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/82/2022
Identifikačné číslo spisu:	1217208063
Dátum vydania rozhodnutia:	20.03.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1217208063.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M. O.K. B., narodenej XX. O. XXXX, N., W. D.. X, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária SEMANČÍN & PARTNERS s.r.o., Bratislava, Bottova 2A, proti žalovaným 1/ Mestská časť Bratislava - Ružinov, Bratislava, Mierová 21, IČO : 00 603 155, 2/ Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, Bratislava, Primaciálne námestie 1, IČO: 00 603 481, za účasti Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, Bratislava, Račianska 153, IČO: 50 200 232 na strane žalobkyne, o porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 9C/25/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. júna 2021 sp. zn. 8Co/51/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“ resp. „prvoinštančný súd“) zo 16.októbra 2020 č.k. 9C/25/2017-774 (výrok I.), ktorým zamietol antidiskriminačnú žalobu žalobkyne; žalovaným 1/ a 2/ (ďalej aj „žalovaní“) náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.).

2. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie posúdil nároky žalobkyne, ktorými sa domáhala ochrany pred diskrimináciou z dôvodu zdravotného postihnutia, z hľadiska všetkých relevantných prostriedkov procesného útoku, ktorými žalobkyňa preukazovala opodstatnenosť svojej žaloby a prostriedkov procesnej obrany, ktorými sa žalovaní bránili proti uplatňovaným nárokom. Na ich posúdenie si zadovážil potrebné dôkazy, ktoré vykonal zákonom predpísaným spôsobom a správne ich aj vyhodnotil. Jeho skutkové závery sú dostatočne podložené výsledkami vykonaného dokazovania. Ustálený skutkový stav tak umožňoval prijať spoľahlivý záver, že žalovaní svojím konaním nezaobchádzali so žalobkyňou menej priaznivo z dôvodu jej zdravotného postihnutia. Prvoinštančný súd vec posúdil správne aj po právnej stránke, keď jeho právne závery vychádzajú zo správnej aplikácie ustanovení relevantných právnych predpisov, a to Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným

postihnutím (ďalej aj "Dohovor"), zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (ďalej len "Antidiskriminačný zákon") a Ústavy Slovenskej republiky. Odvolací súd sa s právnym záverom súdu prvej inštancie, že žalovaní neporušili zásadu rovnakého zaobchádzania voči žalobkyni, a to aj s právnymi dôsledkami, ktoré z neho vyvodil, v celom rozsahu stotožnil.

2.1. Bližšie k skutkovej stránke sporu odvolací uviedol, že v posudzovanej veci je zrejmé, že žalobkyňa s jej partnerom M. U. Z. svojpomocne vybudovali (z dlaždíc a kobercovej látky) parkovacie miesto v parkovej zeleni, resp. vo vnútrobloku na súvislej trávnej ploche, pred vchodom svojho obytného domu na Z. ulici č. XX v Bratislave, ku ktorému vozidlom vchádzali cez parkovú zeleň. Je nepochybné, že toto parkovacie miesto bolo vybudované protiprávne, čo preukazuje aj rozkaz na plnenie zo dňa 11. januára 2016 č.k. 12C/349/2015-32, ktorým bolo uložené partnerovi žalobkyne zdržať sa konania spočívajúceho vo vjazde motorového vozidla na pozemok vo vlastníctve žalovaného 2/, v parkovaní na predmetnom pozemku a bola mu uložená povinnosť zrevitalizovať zeleň poškodenú v dôsledku vjazdu a zotrvania motorového vozidla na predmetnom pozemku. V predmetnej veci sa žalobkyňa dovoľáva pridelenia ňou nelegálne vybudovaného parkovacieho miesta v zeleni ako jej vyhradeného parkovacieho miesta, pretože jej toto právo vyplýva z Dohovoru. Na porovnanie poukázala na to, že iní obyvatelia bytového domu si rovnako svojpomocne vybudovali pre seba parkovacie miesta vo vnútrobloku na tomto pozemku a na rozdiel od nej môžu na nich parkovať svoje motorové vozidlá bez obmedzenia.

2.2. Odvolací súd dospel zhodne so súdom prvej inštancie k záveru, že žalovaný 1/ nezasiahol do práva žalobkyne na rovnaké zaobchádzanie trvalým zablokovaním jej prístupu k nelegálne vybudovanému parkovaciemu miestu, pretože preukázal, že tak nebolo z dôvodu zdravotného postihnutia žalobkyne, ale z dôvodu nedovoleného parkovania a svojvoľne zriadeného parkovacieho miesta v zeleni. Z rovnakého dôvodu bol partner žalobkyne sankcionovaný mestskou políciou, zriadenou žalovaným 2/. Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na iných vodičov parkujúcich neobmedzene vo vnútrobloku, je potrebné konštatovať, že na rozdiel od ostatných vodičov parkujúcich motorové vozidlá na okraji vnútrobloku, žalobkyňa vybudovala svoje parkovacie miesto v strede parku, na súvislej zeleni slúžiacej všetkým obyvateľom príľahlých obytných domov, a prízvukom k nemu; na rozdiel od iných vodičov parkujúcich na okraji vnútrobloku; poškodzovala zeleň. Žalovaní tak preukázali legitímne dôvody, pre ktoré bol obmedzený žalobkyni prístup k vybudovanému parkovaciemu miestu a pre ktoré bol sankcionovaný vodič vozidla, a to v porovnaní s inými vodičmi parkujúcimi v inej časti vnútrobloku. V tejto súvislosti náležite poukázal súd prvej inštancie na zásadu, že z bezprávia nevznikne právo (ius ex iniuria non oritur), z ktorej dovodil, že žalobkyni neprísluší dovoľávať sa ochrany protiprávneho správania. Uvedená zásada totiž znamená, že na právnom úkone, ktorý nepožíva právnu ochranu, nemožno zakladať iné práva, teda právny stav nikdy nemožno založiť protiprávnym konaním a nikto nemôže mať prospech z vlastného protiprávneho konania.

2.3. Odvolací súd sa stotožnil i so záverom súdu prvej inštancie, že nevyhovením žiadosti žalobkyne o prenájom parkovacieho miesta žalovaný 1/ neporušil vo vzťahu k žalobkyni zásadu rovnakého zaobchádzania. Splnenie podmienky trvalého pobytu a vlastníctva/držby vozidla na nepodnikanie boli v zmysle Zásad pre pridelenie vyhradených parkovacích miest vyžadované rovnako pre všetky nepodnikajúce fyzické osoby (viď čl. II bodu 12 Zásad). Pokiaľ žalobkyňa argumentovala, že fyzické osoby zdravotne nepostihnuté môžu získať vyhradené parkovanie aj na vozidlo, s ktorým podnikajú, tak podľa názoru odvolacieho súdu rozdielne nastavenie podmienok pre fyzické osoby občanov/držiteľov preukazu ĽZP a fyzických osôb s oprávnením na podnikanie, nezakladá diskrimináciu žalobkyne z dôvodu jej zdravotného postihnutia; v tomto prípade totiž nejde o porovnateľné situácie. Žalovaný 1/ žalobkyni ňou požadované parkovacie miesto nepridelil z dôvodu, že predmetný pozemok nebol v jeho správe; a pokiaľ išlo o náhradné riešenie vyhradeného parkovacieho miesta na komunikáciách III. a IV. triedy, kde sa zriaďuje na parkoviskách alebo pridružených parkovacích pásoch, ktoré sú súčasťou komunikácií III. a IV. triedy, žalovaný 1/ uviedol, že žalobkyňa nespĺňa podmienku trvalého pobytu v lokalite, kde žiada o vydanie povolenia na vyhradené parkovacie miesto a že vozidlo jej partnera nie je vedené na súkromnú fyzickú osobu. Žalobkyňa napokon ani netvrdila existenciu porovnateľnej situácie, t.j. že by iným obyvateľom bytových domov bolo na inom takto nelegálne zriadenom parkovacom

mieste vydané povolenie na vyhradené parkovanie, a teda že by sa s ňou zaobchádzalo rozdielne oproti iným žiadateľom o vyhradené parkovanie. Na uvedenom závere nič nemení skutočnosť, že čl. 9 ods. 1 písm. a) Dohovoru ukladá zmluvným stranám prijať opatrenia na zabezpečenie rovnakého prístupu k doprave; uvedený článok žalobkyni nezakladá subjektívne právo, resp. hmotnoprávny nárok, na vyhovie jej žiadosti o pridelenie vybudovaného parkovacieho miesta.

2.4. Dôvodom podania žaloby žalovaným 2/ proti partnerovi žalobkyne nebolo zdravotné postihnutie žalobkyne, ale ako vyplýva zo samotnej žaloby, dôvodom jej podania žalovaným 2/ bolo dlhodobé a neoprávnené užívanie pozemku v jeho vlastníctva na parkovanie a poškodzovanie zelene vo vnútrobloku medzi obytnými budovami.

2.5. Vzhľadom na uvedené nebolo možné ani aplikáciou čl. 5 v spojení s čl. 9 ods. 1 písm. a) Dohovoru dospieť k záveru o porušení zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu zdravotného postihnutia žalobkyne. Výsledky vykonaného dokazovania presvedčivo preukazujú, že zdravotné postihnutie ako žalobkyňou tvrdený diskriminačný dôvod, nebol pri konaní žalovaných rozhodujúci a že ich konanie bolo založené na dôvodoch, ktoré nemali s týmto dôvodom nič spoločné. Len samotný subjektívny pocit či vnútorné presvedčenie žalobkyne nemožno považovať za relevantné, pokiaľ z objektívneho hľadiska existovali legitímne dôvody, pre ktoré sa voči žalobkyni a jej partnerovi postupovalo rozdielnym spôsobom.

2.6. Ustanovenia § 44 a § 58 vyhl. č. 532/2002 Z.z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 8. júla 2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, na ktoré žalobkyňa v odvolaní poukazovala, neboli na daný prípad aplikovateľné a nijako nelegalizovali postup žalobkyne ani jej nezakladali nárok na vyhovie jej žiadosti o pridelenie ňou požadovaného parkovacieho miesta. Žalobkyňa sa v odvolaní domáhala tiež aplikácie § 8a ods. 1 a 2 Antidiskriminačného zákona, v zmysle ktorého sa s ňou malo zaobchádzať priaznivejšie za účelom odstránenia bariér. V tejto súvislosti poukazovala na pozitívnu vyrovnávaciu diskrimináciu. Podľa dôvodovej správy k uvedenému ustanoveniu, toto upravuje prijímanie dočasných vyrovnávacích opatrení, ktoré sú súborom rôznych prístupov a nástrojov, ktorými sa legislatíva, verejné orgány alebo aj iné právnické osoby, u ktorých dochádza k realizácii práv, snažia eliminovať alebo prinajmenšom aspoň redukovať znevýhodnenia, pre ktoré sú niektoré skupiny diskriminované. Cieľom dočasných vyrovnávacích opatrení je podpora znevýhodnených jednotlivcov a skupín, čím sa im poskytujú rovnaké príležitosti v porovnaní s ostatnými; odstraňujú sa nimi predovšetkým znevýhodnenia v oblasti sociálneho a ekonomického znevýhodnenia, v oblasti zamestnania, vzdelávania, kultúry, zdravotnej starostlivosti a služieb; podporuje sa nimi záujem znevýhodnených skupín a jednotlivcov o dané oblasti života, ale snažia sa aj vytvárať prístup k daným oblastiam. Dočasné vyrovnávacie opatrenia sú vykonávané podporou záujmu, vytváraním prístupov, šírením informácií o cieľných prípravných programoch alebo o rôznych možnostiach, ktorými sa vyrovnávajú možnosti znevýhodnených skupín. Podľa názoru odvolacieho súdu neprijatie dočasných vyrovnávacích opatrení nezakladá porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, pretože konkrétny hmotnoprávny nárok na ich prijatie zdravotne postihnutej osobe z uvedeného ustanovenia nevyplýva. Navyše v danom prípade absentovala aj preukázateľná nerovnosť, pretože žalobkyňa nepreukázala, že vyhradené parkovanie na svojpomocne vybudovaných parkovacích plochách bolo povolené iným žiadateľom z príľahlých obytných domov. Žalobkyni bol na jej návrh; umožnený vhodný prístup k obydliu vybudovaním parkovacieho miesta na chodníku, a tým, že bol vybudovaný aj prechod pre chodcov, aby mala žalobkyňa bezpečný prístup k obytnému domu, mohla žalobkyňa realizovať svoje právo na zabezpečenie prístupu k obydliu v súlade s čl. 9 Dohovoru. Povinnosť prijať primerané prispôsobenia pre osoby so zdravotným postihnutím je uložená v zmysle § 7 Antidiskriminačného zákona zamestnávateľovi, a v tomto prípade znamená odmietnutie alebo opomenutie prijatia primeraných prispôsobení zamestnávateľom porušenie zásady rovnakého zaobchádzania a zamestnanec sa v takomto prípade môže domáhať na súde vykonania primeraných opatrení. O takýto prípad však v prejednávanej veci nešlo. Rozdielne podmienky pre udeľovanie povolení na vyhradené parkovanie prijímané jednotlivými mestskými časťami v Bratislave nepredstavovali porušenie zásady rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobkyni, pretože vychádzajú vždy z konkrétnych pomerov a

možností každej jednotlivej mestskej časti a jej parkovacej politiky.

2.7. Vzhľadom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že žalobkyňou uplatňované odvolacie dôvody neboli podložené takými relevantnými argumentmi, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť skutkových a právnych záverov, na ktorých založil súd prvej inštancie svoje rozhodnutie, a preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého v odvolacom konaní úspešným žalovaným vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Podľa obsahu spisu však žalovaným žiadne trovy nevznikli, bolo preto v súlade s čl. 17 základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa im náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28.februára 2018 sp. zn. 7Cdo 14/2018 uverejnené pod R 72/2018 v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 8/2018).

3. Proti uvedenému rozsudku žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 421 ods. 1 písm. b) CSP, t. j. tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Podrobila kritike právne posúdenie súdov nižších inštancií, majúc za to že, právna otázka posudzovania diskriminačného konania žalovaných voči osobe so zdravotným postihnutím spočívajúcej v správnom aplikovaní Dohovoru zjavne doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu dostatočne vyriešená. Poukázala na viacero článkov Dohovoru (čl. 1, 2, 5 ods. 3 a 4, 6, 9 ods. 1 písm. a) ako aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Tiež na vyjadrenie Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorý vo svojom vyjadrení zo dňa 2. decembra 2020 dospel k záveru, že žalovaní so žalobkyňou zaobchádzali rozdielne a menej priaznivo ako s inými užívateľmi rovnako svojpomocne vybudovaných parkovacích plôch na tej istej parcele. V antidiskriminačnom spore o aký išlo v prejednávanej veci sú žalovaní povinní preukázať, že neporušili zásadu rovnakého zaobchádzania. Žalovaní v spore neunesli dôkazné bremeno. Iba tvrdili, avšak nijako neosvedčili, že ich konanie nebolo diskriminačné a nepreukázali, že svojim konaním nevystavili žalobkyňu dôsledkom svojho diskriminačného konania. Práve naopak, z celého vykonaného dokazovania je zrejmé, že úkony žalovaných len zvýšili rozdiely medzi ňou a osobami, ktoré nemajú zdravotné postihnutie a vytvorili tým bariéry pre rovnaké príležitosti v prístupe k bývaniu.

V kontexte uvedeného žalobkyňa namietla závery súdov nižších inštancií, že parkovacie miesto sa nachádza v strede parcely. V skutočnosti bolo parkovacie miesto vybudované žalobkyňou situované približne v 1/3 parcely od vstupu nachádzajúceho sa na G. ulici, parkovacie miesta ostatných vodičov, parkujúcich vo vnútrobloku, sa taktiež nachádzajú približne v 1/3 parcely v smere od Velehradskej ulice. Dovolateľka mala za to, že súdy nižších inštancií nesprávne vyhodnotili jednotlivé dôkazné prostriedky, ktoré boli predložené. V dôsledku uvedeného preto dospeli k nesprávnym skutkovým záverom a porušili právo žalobkyne na spravodlivý proces.

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom žalobkyňa formulovala viacero konkrétnych otázok, a síce:

„1. postupoval odvolací súd a súd prvej inštancie pri závere, že žalovaný 1/ nezasiahol do práva žalobkyne na rovnaké zaobchádzanie trvalým zablokovaním jej prístupu k svojpomocne vybudovanému parkovaciemu miestu, uvedenom v bode 19. rozsudku, v súlade s Dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím?

2. postupoval odvolací súd a súd prvej inštancie pri závere, že žalovaný 1/ nevyhovením žiadosti žalobkyne o prenájom parkovacieho miesta neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobkyňi v súlade s Dohovorom?

3. dospel súd k správne názoru vo veci uvedenej v bode 20 rozsudku:“ rozdielne nastavenie podmienok pre FO/držiteľov preukazu ŤZP a FO oprávnené na podnikanie nezakladá diskrimináciu žalobkyne z dôvodu jej zdravotného postihnutia?

4. dospel súd svojim výkladom Dohovoru v bode 22. k správne záveru, že nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu zdravotného postihnutia žalobkyne?

5. vychádza odvolací súd spolu so súdom prvej inštancie zo správneho výkladu Dohovoru a jeho následnej aplikácie na posudzovaný prípad?“.

Z uvedených dôvodov žalobkyňa Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadala, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 1/ v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedol, že ňou uplatňované dôvody dovolania nie sú podložené žiadnymi relevantnými argumentami, ktoré by boli spôsobilé spochybniť právne závery, na ktorých založili súdy nižších inšancií svoje rozhodnutia. Zdôraznil, že v demokratickom právnom štáte nik nedisponuje právom porušovať platné zákony, a to bez ohľadu napr. na zdravotný status osoby. Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadal, aby podané dovolanie zamietol.

5. Žalovaný 2/ v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedol, že zo strany súdov nižších inšancií v žiadnom prípade nedošlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu, pričom podrobne objasnil dôvody takéhoto názoru. Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadal, aby podané dovolanie zamietol.

6. Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne súhlasil s jej tvrdeniami, že žalovaní nepreukázali legitímne dôvody, pre ktoré voči žalobkyni a jej partnerovi postupovalo rozdielnym spôsobom; porušili zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu žalobkyni, čím zasiahli do jej Dohovorom garantovaného práva na rovnaké zaobchádzanie spočívajúce v zákaze diskriminácie z dôvodu zdravotného postihnutia. Žiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadala, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Hoci v danom prípade žalobkyňa v podanom dovolaní výslovne uviedla dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd vychádzajúc z obsahu podaného dovolania dospel k záveru, že uplatnila aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštalácie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

15. Žalobkyňa v prvom rade vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, že sudy nižších inšancií nesprávne vyhodnotili jednotlivé dôkazné prostriedky, ktoré boli predložené, preto dospeli k nesprávnym skutkovým záverom čím porušili právo na žalobkyne na spravodlivý proces. Konkrétne namietala skutkové zistenie, že parkovacie miesto sa nachádza v strede parcely. Podrobila kritike aj prijaté právne závery.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

17. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov (nesprávnym vyhodnotením vykonaného dokazovania, nesprávnym právnym posúdením) bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

18. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávaný nárok. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna

procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP, normatívne vyjadrená v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov robí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritorne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 729 s.).

19. K namietanému pochybeniu v procese hodnotenia dôkazov dovolací súd konštatuje, že pokiaľ súd nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Predmetná judikatúra dovolacieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017, IV. ÚS 511/2020.

20. Dovolací súd považuje za potrebné tiež dodať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

21. Najvyšší súd vyššie uvedené (pod bodmi 16 až 20 tohto rozhodnutia) dopĺňa poukázaním na konštatovanie ústavného súdu v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014 (ktoré sa síce týkalo právneho stavu do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne), v zmysle ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

22.1. Osobitne považuje za potrebné dovolací súd zdôrazniť, že žalobkyni žalovaný 1/ ponúkal parkovacie miesto na ulici S. a G., pričom nakoniec na návrh jej partnera jej bolo zriadené parkovacie miesto aj priechod pre chodcov na ulici G., neďaleko od vchodu do jej bytu.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

23. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa

dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

24. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by mal dovolať a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

25. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že odvolací súd vo svojej rozhodovacej praxi doposiaľ neposudzoval právnu otázku vymedzenú dovolaťom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolať nesúhlasí). Ak dovolať vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolať sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolaťom vymedzenej právnej otázky a že sa jedná o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

26. Ak dovolať v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, nevymedzí právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, odvolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú otázku mal dovolať na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. Tiež v prípade absencie vymedzenia právnej otázky, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa); v opačnom prípade by odvolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarčinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/14/2018, 2Cdo/167/2017, 3Cdo/28/2017, 5Cdo/13/2018, 7Cdo/114/2018, 8Cdo/78/2017).

27. V danom prípade dovolaťka v dovolaní namietala nesprávne právne posúdenie spočívajúce v neaplikovaní Dohovoru, resp. v jeho nesprávnom výklade. Zároveň mala za to, že sudy nižších inštancií nesprávne aplikovali aj Antidiskriminačný zákon resp. interpretovali ho reštriktívnym spôsobom, ktorý nesmeruje k naplneniu cieľa zákonodarcu. Odvolací súd pritom dospel zhodne so súdom prvej inštancie k záveru, že žalovaný 1/ nezasiahol do práva žalobkyne na rovnaké zaobchádzanie trvalým zablokovaním jej prístupu k svojpomocne vybudovanému parkovaciemu miestu, pretože preukázal, že tak nebolo z dôvodu zdravotného postihnutia žalobkyne, ale z dôvodu nedovoleného parkovania a svojvoľne zriadeného parkovacieho miesta v zeleni. Z obsahu položených otázok tak, ako ich vymedzila dovolaťka najvyšší súd dospel k záveru, že žalobkyňa právnu otázku/otázky zásadného významu, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, neformuluje. V podstate z dovolania možno vyvodíť iba jej nesúhlas s právnymi závermi súdov nižších inštancií a nesprávnym vyhodnotením skutkových okolností (viď formulácia nastolených otázok„postupoval“ odvolací súd a súd prvej inštancie pri závere, že žalovaný 1/ nezasiahol do práva žalobkyne v súlade s Dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím?... „postupoval“ odvolací súd a súd prvej inštancie pri závere, že nevyhovením žiadosti žalobkyne o prenájom parkovacieho miesta neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobkyňi v súlade s Dohovorom?.... „dospel“ súd k správne názoru vo veci uvedenej v bode 20 rozsudku: „dospel“ súd svojím výkladom

Dohovoru v bode 22 k správneho záveru ?... „vychádza“ odvolací súd spolu so súdom prvej inštancie zo správneho výkladu Dohovoru a jeho následnej aplikácie na posudzovaný prípad?...); touto namietanou nesprávnosťou však nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Len samotná polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP a § 432 ods. 2 CSP. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade do úvahy neprichádza.

28. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup odvolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (sp. zn. II. ÚS 172/03).

29. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a) bolo podané oneskorene, b) bolo podané neoprávnenou osobou, c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d) nemá náležitosti podľa § 428, e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

30. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

31. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.